

חק לישראל – פרשת בהר יום ב'

תורה – ויקרא פרק כה'

(ו) וּלְבַהֲמֹתָךְ וּלְחַיֵּיהָ אֲשֶׁר בְּאַרְצְךָ תִּהְיֶה כָּל תְּבוּאַתָּה לְאָכְלָהּ: (ז) וּלְבַהֲמֹתָךְ וּלְחַיֵּיהָ אֲשֶׁר בְּאַרְצְךָ תִּהְיֶה כָּל תְּבוּאַתָּה לְאָכְלָהּ: (ח) וּלְבַעֲיֹדָךְ וּלְחַיֵּיהָ דִּי בְּאַרְעָךָ תִּהְיֶה כָּל עֵלְלָתָהּ לְמִיכָל:

(ח) וּסְפַרְתָּ לָךְ שִׁבְעַת שָׁבָתֹת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת פְּעָמִים וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שִׁבְעַת שָׁבָתֹת הַשָּׁנִים תִּשְׁעַת וָאַרְבָּעִים שָׁנָה: (ח) וּסְפַרְתָּ לָךְ שִׁבְעַת שָׁבָתֹת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת פְּעָמִים וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שִׁבְעַת שָׁבָתֹת הַשָּׁנִים תִּשְׁעַת וָאַרְבָּעִים שָׁנָה: (ח) וְתִמְנִי לָךְ שִׁבְעַת שָׁמַשׁוֹן דְּשָׁנִיו שִׁבְעַת שָׁנִיו וְזִמְנִן וְיִהְיוּ לָךְ יוֹמֵי שִׁבְעַת שָׁמַשׁוֹן דְּשָׁנִיו אַרְבָּעִין וְתִשְׁעַת שָׁנִיו:

(ט) וְהֶעֱבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרוֹ לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכַּפָּרִים תִּעְבְּרֻהוּ שׁוֹפָר בְּכָל אַרְצְכֶם: (ט) וְהֶעֱבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרוֹ לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכַּפָּרִים תִּעְבְּרֻהוּ שׁוֹפָר בְּכָל אַרְצְכֶם: (ט) וְתִעְבְּרֻהוּ שׁוֹפָר יִבְבֵּא בְּיַדְהָ שְׁבִיעִיָּא בְּעֶשְׂרָא לְיַדְהָ בְּיוֹמָא דְּכַפּוּרָא תִּעְבְּרוּן שׁוֹפָרָא בְּכָל אַרְעֵכוֹן:

(י) וְקִדְשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוֹר בְּאַרְצְךָ לְכָל יִשְׂרָאֵל יוֹבֵל הוּא תִּהְיֶה לָכֶם וְשַׁבְּתֶם אִישׁ אֶל אַחֲזָתוֹ וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תִּשְׁבוּ: (י) וְקִדְשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוֹר בְּאַרְצְךָ לְכָל יִשְׂרָאֵל יוֹבֵל הוּא תִּהְיֶה לָכֶם וְשַׁבְּתֶם אִישׁ אֶל אַחֲזָתוֹ וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תִּשְׁבוּ: (י) וְתִקְדְּשׁוּן יַת שְׁנַת חֲמִשִּׁין שָׁנִין וְתִקְרוּן חֲרוּתָא בְּאַרְעָא לְכָל יִתְבְּהָא יוֹבֵלָא הִיא תְּהִי לְכוּן וְתִתְיַבּוּן גְּבַר לְאַחַסְנַתִּיהָ וְגַבַר לְזִרְעִיתִיהָ תִּתְיַבּוּן:

רש"י

ממשמע שנאמר ביום הכפורים אינו יודע שהוא צעשור לחדש א"כ למה נאמר צעשור לחדש אלא לומר לך תקיעת עשור לחדש דוחה שבת בכל ארצכם ואין תקיעת ר"ה דוחה שבת בכל ארצכם אלא צבית דין בלבד: (י) וקדשתם – (ת"כ) צכניססתה מקדשין אותה צ"ד ואומרים מקודשת השנה: וקראתם דרוֹר – לעצדים בין נרצע בין שלא כלו לו שש שנים משנמכר (ר"ה ט) א"ר יהודה מהו לשון דרוֹר כמדוייר צי דיירא וכו' שדר בכל מקום שהוא רוצה ואינו צרקות אחרים: יובל הוא – שנה זאת מובדלת משאר שנים בנקיבת שם לה לצדה ומה שמה יובל שמה על שם תקיעת שופר: ושבתם איש אל אחזתו – שהשדות חוזרות לצעליהן: ואיש אל משפחתו תשובו – לרבות את הנרצע:

(ז) ולצהמתך ולחיה – אם היה אוכלת בהמה לא כ"ש שמזונותיה עליך מה ת"ל ולצהמתך מקיש בהמה לחיה כל זמן שהיה אוכלת מן השדה האכל לצהמתך מן הבית כלה לחיה מן השדה כלה לצהמתך מן הבית (ת"כ). תענית (ז):

(ח) שבת שנים – שמטות שנים יכול יעשה שבע שנים רכופות שמטה ויעשה יובל אחריהם ת"ל שבע שנים שבע פעמים הוי אומר כל שמטה ושמטה בזמנה (ת"כ): והיו לך ימי שבע וגו' – מגיד לך שאע"פ שלא עשית שמטות עשה יובל לסוף מ"ט שנה ופשוטו של מקרא יעלה לך חשבון שנות השמטות למספר מ"ט:

(ט) והעברת – לשון (שמות לו) ויעבירו קול במחנה לשון הכרזה: ביום הכפורים – (ת"כ)

חק לישראל – פרשת בהר יום ב'

נביא – ירמיה פרק לב' יב'-טו'

(יב) וְאַתֶּן אֶת הַסֵּפֶר הַמִּקְנָה אֶל בְּרוּךְ בֶּן נְרִיָּה בֶּן מַחְסִיָּה לְעֵינֵי חֲנַמְמָל דִּדְי וְלְעֵינֵי הָעֵדִים הַכֹּתְבִים בְּסֵפֶר הַמִּקְנָה לְעֵינֵי כָּל הַיְהוּדִים הַיֹּשְׁבִים בְּחֶצֶר הַמִּטְרָה: (יב) ויהבית ית שטרא דזביני לברוך בר נריה בר מחסיה לעיני חנמאל אחבי ולעיני סהריא דכתיבין בשטרא דזביני לעיני כל יהודאי דיתבין בדרת בית אסיריא:

(יג) וְאַצְוָה אֶת בְּרוּךְ לְעֵינֵיהֶם לֵאמֹר: (יג) ופקרית ית ברוך לעיניהון למימר:

(יד) כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְקֹחַ אֶת הַסְּפָרִים הָאֵלֶּה אֶת סֵפֶר הַמִּקְנָה הַזֶּה וְאֶת הַחֲתוּמִּים וְאֶת סֵפֶר הַגְּלוּי הַזֶּה וּנְתַתֶּם בְּכָלִי חֶרֶשׁ לְמַעַן יַעֲמְדוּ יָמִים רַבִּים: (יד) כדגן אמר יי צבאות אלהא דישראל סב ית שטריא האלין ית שטרא דזבינא הדין ית דכתיב בעיץ וחתים וית שטרא פתיחא הדין ותתנינן במל דחסף בדיל דיתקיימון יומין סגיאין:

(טו) כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד יִקְנֶנּוּ בְּתִים וְשָׂדוֹת וְכַרְמִים בְּאַרְצֵי הַזֹּאת: (טו) ארי כדגן אמר יי צבאות אלהא דישראל עוד יודבנן בתין וחלקין וכרמין בארעא הדא:

רס"י

אמו הוא וגם בן דודו שחוא בן שמעון אחי אביו של נמואל ואינה היא המדה שלל מצינו בכל המקרא אח האם קרוי דוד: (יד) כה אמר וגו' – אל תאמר לחנס אחי מנניעם שהרי הכל גולים: (טו) כי כה אמר ה' – סופן לקנות בתים:

(יז) לעיני חנמאל דודי – ועד עכשיו קראו בן דודי שמא שנים היו ואם אין זאת לא ידעתי מהו ויש נוטים לומר דודו ובן דודו היה חנמאל לירמיה כגון ראובן נשא את בת שמעון אחיו וילדה לו נמואל וכבר הוליד שמעון ימין הרי ימין דודו לנמואל שבן אחי

כתובים – משלי פרק כח' יז'-כ'

(יז) אָדָם עֹשֶׂה בְּדָם נֶפֶשׁ עַד בּוֹר יָנוּס אֶל יְתֻמּוֹ בּוֹ: (יז) בר נשא דחשש בדמא דנפשא עד גובא נערוק לא נעורוניה:

(יח) הוֹלֵךְ תַּמִּים יוֹשֵׁעַ וְנַעֲקֹשׁ דְּרָכִים יִפּוֹל בְּאַחַת: (יח) דמהלך בתמימותא נתפרק ודמעמן ארחתיה נפול בחדא:

(יט) לֵבֵד אֲדַמְתּוּ יִשְׁבַּע לָחֶם וּמְרִדֶּה רָקִים יִשְׁבַּע רִישׁ: (יט) דפלא בארעיה נסבע לחמא ודרדף סריקותא נסבע מסכנותא:

(כ) אִישׁ אֲמוּנּוֹת רַב בְּרָכוֹת וְאֵץ לְהַעֲשִׂיר לֹא יִנְקָה: (כ) גברא מהימנא סגיען ברכתיה ודרהט בעולא דנעתר לא מזדכי:

רס"י

להספיק זידו לשוב שלל היא הוא בן עזן ותלמידו בגיהנס כך נדרש במס' יומא:

(יח) יפול באחת – זרעה אחת ואין תקומה למפלתו:

(יט) ישבע ריש – עניות:

(יז) אדם עושה בדם נפש – (סיף עליו עושה) דם הוא המחטיא את חזירו ואזדה נפשו על ידו. עד בור ינוס – עד יום מותו ינוס לעזרה שיתכפר לו. ואל יתמכו בו – משמים

חק לישראל – פרשת בהר יום ב'

זרכה. ואז להעשיר – דוחק השעה להתעשר
בשל עניים:

(כ) איש אמונות – הנותן מעשרותיו בזמונה
סאין עד דזכר אלח הקב"ה רואה ומרבה לו

משנה – עירובין פרק ח'

(א) פיצד משתתפין בתחומין, מניח את החבית ואומר, הרי זה לכל בני
עירי, לכל מי שילך לבית האבל או לבית המשתה. וכל שקבל עליו
מבעוד יום, מתר. משתתש, אסור, שאין מערבין משתתש:

ומשחכה אסור – והני מילי כשלח
הודיעוהו מצעוד יום, אבל הודיעוהו מצעוד
יום אפילו לא קבל עליו לסמוך על עירוב זה
בדלחי אלח משחכה, מותר:

רע"ב – (א) לכל מי שילך לבית האבל וכו'
– למילי דמזוה נינהו, וקיימא לן אין מערבין
עירובי תחומין אלח לדבר מזה: וכל מי
שקבל עליו – לסמוך על עירוב זה, מותר:

(ב) בפה הוא שעורו, מזון שתי סעודות לכל אחד. מזונו לחל ולא לשבת,
דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, לשבת ולא לחל. וזה מתפנין
להקל. רבי יוחנן בן ברוקה אומר, מכפר בפנדין מארבע סאין בסלע. רבי
שמעון אומר, שתי ידות לכפר משלש לקב. חציה לבית המנגע, וחצי חציה
לפסול את הגויה:

שלם של שמונה זיאים שלישיית הקב. ושתי
ידותיה שהם חמש זיאים ויותר, הו שתי
סעודות: חליה לבית המנוגע – סתם
מתניתין היא, והכי קאמר, חלי ככר שלם
ששיערו זו זין למר וזין למר, הוא שיעור
לשהיית בית המנוגע, שהנכנס לבית שיש בו
נגע זרעת אע"פ שהוא טמא מיד אינו טעון
כבוס כגדס עד שישהה כדי אכילה, וחלי ככר
זו הו כדי אכילה. ולרבי יוחנן זן זרוקה
דאמר ככר שלם הו רובע קב שהם שש
זיאים, נמצא חליה שלש זיאים והוא פרס
דכולי גמרא. ולר' שמעון דאמר ככר שלם
הוא של שלישיית הקב שהם שמונה זיאים, הו
חליה ארבע זיאים והוא פרס דכולי גמרא
אליבא דרבי שמעון. ואע"ג דרבי שמעון סבר
דככר שלם יש שלש סעודות דהא שתי
ידותיה קאמר ר' שמעון דהו שתי סעודות,
הני מילי זעירוב דנתכוונו זו להקל ואין לריך
שתי סעודות שלימות, אבל ככל שאר דוכתי
סבירא ליה לר' שמעון דאין סעודה פחותה
מחלי ככר של שלישיית הקב וזעין שישהה

רע"ב – (ב) מזון שתי סעודות לכל אחד –
מתוך שקונה שזיתתו שם לריך להניח שם
מזון לריך לו לשבת: אלו ואלו מתכוונים
להקל – רבי מאיר סבר זשבת אכיל אינש
טפי משום דבסיס תזשיליה. ורבי יהודה סבר
כיון דזשבת אכיל שלש סעודות אינו מרבה
לאכול ככל סעודה, ושתי סעודות של חול
הו טפי משתי סעודות של שבת: ככר
זפונדיון – ככר הלקוח זפונדיון כשמוכרין
ארבע סאין חטין לסלע. וארבע סאין הן
עשרים וארבעה קזין, והסלע עשרים וארבע
מעין, נמצא קב לכל מעה, והמעה שני
פונדיונין, הרי ככר הנמכר זשוק זפונדיון
הוא חלי קב, והחנוני לוקח החלי לשכר
האפיה והטחינה, נמצא ככר הלקוח מן
החנוני זפונדיון הוא רובע קב, שהם שש
זיאים, שהקב עשרים וארבע זיאים, והם
שיעור שתי סעודות של עירוב לזכרי ר' יוחנן
זן זרוקא. והלכה כמותו: רבי שמעון –
ממעט זשיעור, ואומר, שדי לערב זשתי
ידות של ככר של שלש ככרות לקב. וככר

חק לישראל – פרשת בהר יום ב'

מלאכול בתרומה. וחזי פרס הוי זילנה ומחנה לר' יוחנן בן זרוקה. ושתי זילים לר' שמעון:

כדי חכילת חזי ככר שהם חרבע זילים: חזי חזיה לפסול את הגויה – דהאכול אוכלים טמאים כחזי פרס נפסל גופו מדרבנן

(א) אַנְשֵׁי חֲצֵר וְאֲנָשֵׁי מִרְפֶּסֶת שִׁשְׁכָחוּ וְלֹא עִרְבוּ, כָּל שִׁגְבוּהָ עֶשְׂרֵה טַפָּחִים, לְמִרְפֶּסֶת. פְּחוֹת מִכָּאן, לְחֲצֵר. חֲלִית הַבּוֹר וְהַסְּלַע, גְּבוּהֵים עֶשְׂרֵה טַפָּחִים, לְמִרְפֶּסֶת. פְּחוֹת מִכָּאן, לְחֲצֵר. בְּמֵה דְבָרִים אֲמוּרִים, בְּסֻמוּכָה. אָבֵל בְּמִפְלְגָתָא, אֲפֵלוּ גְבוּהָ עֶשְׂרֵה טַפָּחִים, לְחֲצֵר. וְאִיזוּ הִיא סְמוּכָה, כָּל שְׂאִינָה רְחוּקָה אֲרֻבְעָה טַפָּחִים:

עם זה שניהם חסורים זו: חולית הבור – שפת הבור של מעלה, אם גבוה עשרה מן החצר רשות מרפסת שולטת זו, והוא שיהיה הבור מלא עד שפתו העליונה מדברים שאסור לטלטלם בשבת דהשתא אי אפשר שתחסר מגובה דומיא דסלע שאינו חסר והרי הוא שוה לקרקעית המרפסת, אבל אם אין הבור מלא או אפילו מלא מדברים שאפשר ליקח מהם בשבת ולחסרו, כיון דכי חסרה חסירה. כי לא חסרה נמי חסירה, ואם לא עירבו המרפסת והחצר זה עם זה שניהם חסורים זו: אפילו גבוהה עשרה טפחים לחצר – אף לחצר כמו למרפסת, ושניהם חסורים זו אם לא עירבו זה עם זה:

רע"ב – (ג) מרפסת – מקום גבוה בחצר הבית הרבה פתחי עליות פתוחין לה וכולם יולאין בסולם אחד לחצר וממנו לרשות הרבים ואע"פ כן אין אוסרין הואיל ומרפסת גבוהה עשרה, ובלבד שיערבו בני מרפסת לעצמן במרפסת דהויא רגל המותרת במקומה ואינה אוסרת: ששכחו ולא עירבו – אלו עם אלו. אבל עירבו אלו לעצמן: כל שגבוה עשרה – אם יש בחצר תל או עמוד גבוה סמוך למרפסת ואין מרפסת גבוהה מן העמוד עשרה, דניחא השמישתיא לעמוד לבני המרפסת, רשות מרפסת שולטת זו ומשתמשין הן זו ולא בני החצר: פחות מכאן לחצר – אף לחצר קאמר, ששתי הרשויות שולטין זו המרפסת והחצר ואם לא עירבו זה

(ד) הנותן את עירובו בבית שער, אכסדרה ומרפסת, אינו ערוב. והדר שם, אינו אוסר עליו. בבית התבן ובבית הפקר ובבית העצים ובבית האוצרות, הרי זה ערוב. והדר שם, אוסר (עליו). רבי יהודה אומר, אם יש שם תפיסת יד של בעל הבית, אינו אוסר (עליו):

זה, שנותן שם כליו להכניעו, אינו אוסר עליו. ודוקא כשאין שם דיורין אחרים, אבל אם יש שם דיורין אחרים אוסר עליהן – דיקא נמי דקתני אינו אוסר עליו, עליו אינו אוסר אבל על דיורין אחרים אוסר ואף על פי שבעל הבית עירב עמהן. ואם הכלים הללו שנותן שם בעל הבית הם דברים הניטלים בשבת אין זו תפיסת יד ואוסר עליו, דאי צעי שקיל להו ושדי להו אצראי – והלכה כר' יהודה:

רע"ב – (ד) הנותן את עירובו – עירובי חלרות: צבית שער – מקום סמוך לשער החצר ורגילים להוסיב שם שומר שלא יכנסו בני רשות הרבים לחצר: והדר שם – צבית שער שבחצר, אינו אוסר על בעל החצר ואינו כריך ליתן את הפת ללאו לירה היא: והדר שם אוסר עליו – אם השאיל בעל הבית בית התבן שלו לדור שם, אוסר עליו, הואיל ופתוח לחצר: אם יש שם תפיסת יד של בעל הבית – שיש לבעל הבית מקום זדירתו של

(ה) המניח את ביתו והלך לשבות בעיר אחרת, אחד נכרי ואחד ישראלי, הרי זה אוסר, דברי מאיר. רבי יהודה אומר, אינו אוסר. רבי יוסי אומר,

חק לישראל – פרשת בהר יום ב'

נְכָרֵי אוֹסֵר, יִשְׂרָאֵל אֵינּוּ אוֹסֵר, שְׂאִין דְּרַךְ יִשְׂרָאֵל לָבוֹא בַשַּׁבָּת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, אֶפְלוּ הַנִּיחַ אֶת בֵּיתוֹ וְהִלֵּךְ לְשָׁבוֹת אֶצֶל בְּתוֹ בְּאוֹתָהּ הָעִיר, אֵינּוּ אוֹסֵר, שְׁפָבֵר הִסִּיעַ מִלְּבוֹ:

והלכה כר' יוסי: אלכל בתו – דוקא בתו, לעבד אינט דלייר עם חתנו. אלכל בתו אין אדם מסיח דעתו מביתו לדור אלכל בתו, שמא תתקוטט כלתו עמו ויאל. והלכה כר' שמעון:

(ו) בּוֹר שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת, אֵין מִמְלָאִין מִמְּנֵהוּ בַשַּׁבָּת, אֶלְא אִם בְּן עֶשֶׂר לֹא מְחִיצָה גְבוּהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים (בֵּין מְלֻמְעָלָה), בֵּין מְלֻמְטָה, בֵּין מִתּוֹךְ אֲגָנוֹ. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בְּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, מְלֻמְטָה. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים, מְלֻמְעָלָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לֹא תִּהְיֶה מְחִיצָה גְדוּלָּה מִן הַכֶּתֶל שְׁבִינֵיהֶם:

המחילה נוגעת במים כלל, דקולא היא שהקלו חכמים במים, דאמרין גוד רחית מחילתא, ובלבד שתהא בתוך אוגן הבור שתיראה כהפסקה: מן הכותל שביניהם – שמפסקת בין החצרות ומפסקת על פני הבור ואלע"פ שאינה נכנסת תוך אוגנו. ואין הלכה כרבי יהודה:

רע"ב – (ה) הרי זה אוסר – דלירה כלל בעלים שמה דירה: אינו אוסר – ללאו שמה דירה: רבי יוסי – נמי סבירא ליה ללאו שמה דירה, מיהו נכרי אוסר שמא יבא בשבת.

רע"ב – (ו) בור שבין שתי חצרות – חליו בור וחליו בור, אין ממלאין ממנו, שזה ממלא מרשות חצרו ואסור אם לא ערבו החצרות זו עם זו: בין מלמעלה – שהיו תשעה טפחים של מחילה למעלה מן המים וטפח אחד משוקע במים: בין מלמטה – שהיו תשעה טפחים משוקעים בתוך המים וטפח אחד נראה למעלה: בין מתוך אוגנו – אלע"פ שאין

(ז) אֲמַת הַמַּיִם שֶׁהִיא עוֹבֶרֶת בְּחֵצֵר, אֵין מִמְלָאִין הִימְנָה בַשַּׁבָּת, אֶלְא אִם בְּן עֶשֶׂר לָהּ מְחִיצָה גְבוּהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים בְּפִנְיֶיהָ וּבִיְצִיאָהּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, כֶּתֶל שְׁעַל גְּבֵה תְּדוּן מְשׁוּם מְחִיצָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַעֲשֵׂה בְּאֵמָה שֶׁל אֲבִל שְׁהִיו מִמְלָאִין מִמְּנָה עַל פִּי זְקָנִים בַּשַּׁבָּת. אָמְרוּ לוֹ, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הִיָּה בָּהּ בְּשִׁעוֹר:

רחב ארבעה, שאין המים נעשין רשות לעלמן להחשב כרמלית אללא אם כן עמוק עשרה ורחב ארבעה.. – עשו לה זכניסה ולא זיאיאה לא מהני מידי דהא מחוברת למים שחוץ לחצר זיאיאתו ונעשית הכל כרמלית ועשו לה זיאיאה ולא זכניסה נמי לא מהני דהא מחוברת למים שלמעלה חוץ לחצר זו. אלכל עשו לה זכניסה וזיאיאה מהני, שנראה כאילו מתחילין בחצר זו:

רע"ב – (ז) אמת המים – אפילו ברשות היחיד כרמלית היא: עשו לה מחילה – בתוך אוגניה על פני רוחבה שהוא ניכר שבצביל המים נעשית: באמה של אלכל – שם העיר, והיתה עוברת בתוך החצרות וממלאין ממנו בחצרות דמהניא לה מחילות כותל התלויות עליה. ור' יהודה לטעמיה דפליג נמי אבור. ואין הלכה כמותו: שלא היה זה שיעור – כרמלית, שלא היה עמוק עשרה או לא היה

(ח) גְּזוּזְטָאוֹת שֶׁהִיא לְמַעַלָּה מִן הַמַּיִם, אֵין מִמְלָאִין הִימְנָה בַשַּׁבָּת, אֶלְא אִם בְּן עֶשֶׂר לָהּ מְחִיצָה גְבוּהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, בֵּין מְלֻמְעָלָה בֵּין מְלֻמְטָה. וְכֵן שְׁתֵּי גְזוּזְטָאוֹת זו לְמַעַלָּה מִזֹּו. עֲשׂו לְעֵלְיוֹנָה וְלֹא עֲשׂו לְתַתְּיוֹנָה, שְׁתֵּיהֶן אֲסוּרוֹת עַד שְׁיַעֲרְבוּ:

חק לישראל – פרשת בהר יום ב'

בעליונה ולא עשו בתחתונה: שתייה אסורות עד שיערבו – שכיון שבני התחתונה שותפין במחילה זו של עליונה אסורין עליהם. ואם עשו לתחתונה ולא עשו לעליונה אף על פי שאין לעליונה שותפות במחילה של תחתונה שתייה אסורות, העליונה אסורה שהרי אין לה מחילה, והתחתונה הואיל ויש דרך לעליונה עליה שגם היא ממלאת מים משם אסרת עליה עד שיערבו עמה. והני מילי, כששתי הגזוזטרות מופלגות זו מזו שיש גובה עשרה טפחים או יותר בין זו לזו, אבל אם שתייה בתוך עשרה אפילו עשו שתייה מחילה לעולם אסרת זו על זו עד שיערבו:

רע"ב – (ח) גזוזטרות – כעין דף או מקום מקורה היוכל מרשות היחיד וכולט על גבי המים: אלא אם כן עשו מחילה – כל סביבות הגזוזטרות או סביב נקב ארבעה על ארבעה החוקק באמצעיתה, לאמרינן גוד אחית מחילתא: בין מלמעלה – למעלה מן נקב הגזוזטרות: בין מלמטה – מחוברת לגזוזטרות מתחתיה. ורמב"ם פירש מלמטה על המים כנגד נקב הגזוזטרות לאמרינן גוד אסיק כאילו הגיע המחילה לנקב שבגזוזטרות שממלאין ממנו: זו למעלה מזו – ונקב שממלאין ממנו בעליונה מכוון כנגד נקב התחתונה: עשו לעליונה – שנשתפחו בני התחתונה עם בני העליונה לעשות מחילה

(ט) חֲצֵר שְׂהִיא פְּחוּתָהּ מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, אֵין שׁוֹפְכִין בְּתוֹכָהּ מִיַּם בְּשֶׁבֶת, אֶלָּא אִם בֵּן עֵשׂוֹ לָהּ עוֹקָה מִחֻזְקַת סְאִתִּים מִן הַנֶּקֶב וּלְמִטָּה, בֵּין מִבְּחוּץ בֵּין מִבְּפָנִים, אֶלָּא שְׂמִבְּחוּץ צָרִיךְ לְקַמּוֹר, מִבְּפָנִים אֵין צָרִיךְ לְקַמּוֹר:

העוקה מחזיק סאתים קודם שיגיעו המים אל הנקב שעל שפתה שבו מקלחין לרשות הרבים: בין מבפנים בין מבחוץ – בין שעשה העוקה בחצר בין שעשה לרשות הרבים: צריך להמור – לעשות עליה כמין כפה מכוסה מלמעלה כדי ששהא חלוקה מרשות הרבים:

רע"ב – (ט) אין שופכין לתוכה מים בשבת – דבארבע אמות, המים שאדם עשוי להשתמש בהן בכל יום נבלעים גם במקומם ואין יולאין לרשות הרבים, פחות מארבע אמות, אין נבלעין במקומם ויולאין לרשות הרבים: עוקה – גומא: מחזקת סאתים – מפני שאדם עשוי להסתפק סאתים מים בכל יום: מן הנקב ולמטה – שיהיה החלל של

(י) רַבִּי אֶלְיָעָזֵר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר, בֵּיב שְׂהוּא קַמּוֹר אַרְבַּע אַמּוֹת בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים, שׁוֹפְכִין לְתוֹכוֹ מִיַּם בְּשֶׁבֶת. וְחֻכְמִים אָמְרִים, אֶפְלוּ גַם אִו חֲצֵר מֵאָה אַמָּה, לֹא יִשְׁפּוּף עַל פִּי הַבֵּיב, אֲבָל שׁוֹפֵף מִגַּג לְגַג, וְהַמִּים יוֹרְדִין לַבֵּיב. הַחֲצֵר וְהָאֲבִסְדָּרָה מֵצִטְרָפִין לְאַרְבַּע אַמּוֹת:

מקלחי להדיא ונפקי לרשות הרבים והרואה אומר ששפכן סמוך ליציאתו לרשות הרבים – והלכה כחכמים: מצטרפין לד' אמות – אם יש בחצר עם האכסדרה ארבע אמות על ארבע אמות מצטרפין ומותר לשפוך לתוכה מים ואין צריך עוקה:

רע"ב – (י) ביב – חריץ העשוי כדי שיקלחו המים [ששופכין] בחצר לרשות הרבים. והוא קמור במשך ארבע אמות לרשות הרבים, דבארבע אמות יש שיעור לבלוע בהן סאתים מים שאדם מסתפק בכל יום: שופכין לתוכו – דתיימי מיא ואין יולאין לרשות הרבים: לא ישפוף על פי הביב – דכיון דבגויה שפיד,

(יא) (יב) שְׂתִי דְיוֹטְאוֹת זו כְּנֶגֶד זו, מְקַצְתָּן עֵשׂוֹ עוֹקָה וּמְקַצְתָּן לֹא עֵשׂוֹ עוֹקָה, אֶת שְׂעֵשׂוֹ עוֹקָה, מִתְרִין. וְאֶת שְׂלֵא עֵשׂוֹ עוֹקָה, אֶסְוִרִין:

חק לישראל – פרשת בהר יום ב'

עירצו. לאי שרית להו להני על ידי עוקה
דהנך, אהו לאפוקי מאני עם השופכים מן
הבתיס ולהורידן לחלך זהדיא עד שפת
העוקה כרגליהס וקא מטלטלי כחלך ללא
ערצו כה:

רע"ב – (יא) ליוטאו' – עליות זו כנגד זו
וחלך פחותה מארבע אמות לפניהן שפוכין
כה מימיהן; מקלתן – בני הדיוטא האחת
עשו עוקה כחלך ובני האחרת לא עשו; ואת
שלא עשו עוקה אסורין – כל זמן שלא

גמרא – עירובין דף כא' ע"ב

דרש רבא מאי דכתיב הדודאים נתנו ריח אלו בחורי ישראל שלא טעמו
טעם חטא ועל פתחינו כל מגדים אלו בנות ישראל שמגידות פתחיהן
לבעליהן לשון אחר שאוגדות פתחיהן לבעליהן חדשים גם ישנים דודי
צפנתי לך אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רבוננו של עולם
הרבה גזירות גזרתי על עצמי יותר ממה שגזרת עלי וקיימתים אמר ליה
רב חסדא לההוא מדרבנן דהוה קא מסדר אגדתא קמיה מי שמייע לך
חדשים גם ישנים מהו אמר ליה אלו מצות קלות ואלו מצות חמורות אמר
ליה וכי תורה פעמים פעמים ניתנה אלא הללו מדברי תורה והללו מדברי
סופרים דרש רבא מאי דכתיב ויותר מהמה בני הזהר עשות ספרים הרבה
וגו' בני הזהר בדברי סופרים יותר מדברי תורה שדברי תורה יש בהן עשה
ולא תעשה ודברי סופרים כל העובר על דברי סופרים חייב מיתה שמא
תאמר אם יש בהן ממש מפני מה לא נכתבו אמר קרא עשות ספרים הרבה
אין קץ ולהג הרבה יגיעת בשר אמר רב פפא בריה דרב אחא בר אדא
משמיה דרב אחא בר עולא מלמד שכל המלעיג על דברי חכמים נידון
בצואה רותחת מתקיף לה רבא מי כתיב לעג להג כתיב אלא כל ההוגה
בהן טועם טעם בשר:

רש"י על הגמרא

כדכתיב בספיה דקרא נתנו מרועה אחד זה
משה, וכתיב בתריה ויותר מהמה בני הזהר
ממה שניתן בסניי ככתב, שהוא עיקר בני
הזהר באלו שבעל פה, שגם הם עיקר, אלא
לכך לא נכתבו שאין קץ לעשות ספרים הרבה
בכל אלה: עשה ולא תעשה – יש בהן שאין
בהם חיוב מיתה, אבל דברי סופרים חייבין
מיתה על כולן, כדכתיב (קהלת י) ופורץ גדר
ישכנו נחש: ולהג הרבה – המלעיג עליהן
ביגיעות בשר נידון: כל ההוגה בהן – בכל
שעה שאדם מחזר בדברי תורה מולך בהן
טעם:

שאוגדות – קושרות פתחן לאורך בעליהן,
שאין נבעלות לאחרים, אוגדות לשון אגודה,
לישנא אחרינא שמגידות פתחיהן, כשרואה
דם אומרת לבעלה, ופרוש הימנה: חדשים –
דברי סופרים: גם ישנים – דברי תורה: דודי
לפנתי – ושמתתי כל אלה לך, לשמך: פעמים
פעמים ניתנה – שתהא זו חדשה וזו ישנה:
דברי סופרים – חדשים, שנתחדשו בכל דור
ודור לגדור גדר וסייג: ויותר מהמה – לעיל
מוינה כתיב דברי חכמים כדכונות אלו דברי
תורה שנמסרו למשה על פה, שנחלקו זה
חכמי ישראל לאחר שנתמעט הלבו ושכחו,

חק לישראל – פרשת בהר יום ב'

זוהר – בהר דף קח' ע"א

וְשַׁבְתָּהּ הָאָרֶץ שֶׁבֶת לַיָּג, (ויקרא כה) שֶׁבֶת לַיָּג מִמָּוֶשׁ:
 תנו פתח רפי אלעזר, (שמות כא) פי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד וגו'.
 בגין דכל בר ישראל דאתגזר, דאית ביה דשימא קדישא, אית ליה נייחא
 בשמטה. דהא דיליה הוא ההוא שמטה, לנייחא ביה. ודא אקרי שבת
 הארץ, ודאי חירו אית בה. נייחא בה, כמה דשבת נייחא הוא דכלא, הכי
 נמי שמטה נייחא דכלא, נייחא הוא דרוחא וגופא:
 תא חזי, ה' נייחא הוא דעלאי ותתאי. בגין כה, ה' עלאה, ה' תתאה. נייחא
 דעלאי, נייחא דתתאי. ה' עלאה, שבע שנים שבע פעמים. ה' תתאה,
 שבע שנים בלחודייהו. דא שמטה, ודא יובלא:
 וכד מסתכלין מלי פלא חד. בגין כה ושבתה הארץ, בההוא נייחא דארעא,
 אצטריכו עבדין נייחא. ובגין כה, ובשביעית יצא לחפשי חנם. חנם, מהו
 חנם. דלא יהיב למאריה כלום:
 אלא דא רזא, הכא אוליפנא, כתיב (במדבר יא) זכרנו את הדגה אשר נאכל
 במצרים חנם, בלא ברכה. דלא הוה עלנא במצרים עול דלעילא. תא חזי,
 עבדין פטורין מעול מלכותא דלעילא, ועל דא פטורין מן המצות. מאי עול
 מלכות שמים. אלא, בהאי תורא דיהבין עליה עול בקדמיתא, בגין לאפקא
 מניה טב לעלמא. ואי לא קביל עליה ההוא עול, לא עביד מדי. הכי נמי
 אצטריכו ליה לבר נש לקבלא עליה עול בקדמיתא, ולבתר דיפלח ביה בכל
 מה דאצטריכו. ואי לא קביל עליה האי בקדמיתא, לא ייכול למפלח:
 הדא הוא דכתיב, (תהלים ב) עבדו את יי' ביראה:

הלכה – הרמב"ם תפילה פרק ד'

(י) דברים החופזים אותו כיצד אם היה צריך לנקביו לא יתפלל וכל הצריך לנקביו
 והתפלל תפלתו תועבה וחוזר ומתפלל אחר שיעשה צרכיו ואם יכול להעמיד עצמו
 כדי פרסה תפלתו תפלה ואף על פי כן לכתחלה לא יתפלל עד שיבדוק עצמו יפה יפה
 ויבדוק נקביו ויסיר כיחו וניעו וכל הדבר הטורדו ואחר כך יתפלל:
 (יא) מי שגיהק ופיהק ונתעטש בתפלתו אם לרצונו הרי זה מגונה ואם בדק גופו קודם
 שיתפלל ובא לאונסו אין בכך כלום נזדמן לו רוק בתפלתו מבליעו בטליתו או בבגדו
 ואם היה מצטער בכך זורקו בידו לאחוריו כדי שלא יצטער בתפלה ונמצא טרוד יצא
 ממנו רוח מלמטה כשהוא עומד בתפלה שלא לדעתו שוהה עד שתכלה הרוח וחוזר
 לתפלתו:

(יב) בקש להוציא רוח מלמטה ונצטער הרבה ואינו יכול להעמיד עצמו מהלך לאחריו
 ארבע אמות וממתין עד שתכלה הרוח ואומר רבון כל העולמים יצרתנו נקבים נקבים

חק לישראל – פרשת בהר יום ב'

חלולים חלולים גלוי וידוע לפניך חרפתנו וכלמתנו חרפה וכלמה בחיינו תולעה ורמה
במיתתנו וחוזר למקומו ומתפלל:

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, משה דוד בן סולטנה סוזן מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סולטנה סוזן מלכה
בת שמואלה, דניאלה פורטונה בת ראל, צדיקה בת שרה ז"ל.